

DEBATT

Oljeutvinning

Kampanjen **goodideas.statoil.com** hevder at våre barnebarn vil glede seg over den iver selskapet legger for dagen for å hente ut stadig mer av jordens fossile reserver. Fra et klimasynspunkt er det vanskelig å finne støtte for påstanden.

Tidenes grønnvaskingskampanje

BEHOVET FOR nyutdannede ingeniører i olje- og gassindustrien er formidablet. Kanskje har dette, kombinert med behovet for å markedsføre gass som en klimaløsning og frykten for tapt omdømme grunnet utenlands investeringer i oljesand og skifergass, igangsatt tidenes grønnvaskingskampanje fra oljeindustriens side.

KAMPANJEN har blant annet vært å finne i nasjonale og internasjonale aviser og tidsskrifter. Budskapet er at norsk olje og gass er en del av løsningen, at norsk utvinning av tjæresand er miljømessig bedre enn konkurrentenes, at Arktis, dype havområder, ørkenvarme og tropiske sykloner ikke er et problem, at den største begrensningen for framtidig oljetilgang ikke finnes i bakken, men i hodene våre.

En annonse med følgende tekst har vært på trykk i landets største aviser: «De nye, store oljefunnene vil glede mange. Ikke minst våre barnebarn». Bak annonsene står Statoil med henvisning til nettsiden goodideas.statoil.com.

DET HELE FREMSTILLES med en bærekraftig og tidsriktig miljøprofil. Men dersom virkeligheten var tilnærmet så klimamessig uproblematisk som kampanjen vil ha det til, hadde kanskje ikke kampanjen sett dagens lys.

Rundt 200 nasjoner – Norge inkludert – har som mål å begrense global oppvarming til to grader i 2100 i forhold til før-industriell tid. For å kunne nå togradersmålet må de globale klimagassutslippene reduseres både raskt og i betydelig grad. For de industrialiserte landene snakker vi om anslagsvis 25 til 40 prosent reduksjon av utslippene i 2020 i forhold til 1990. Utviklingen går motsatt vei; siden år 2000 har de globale CO₂-utslippene økt med tre prosent per år. Også i Norge øker klimagassutslippene.

MED DAGENS UTVIKLING styrer vi mot en sannsynlig, global oppvarming på godt over to grader, kanskje tre grader eller mer i år 2100. En slik oppvarming forventes å føre til redusert nedbør, langvarig tørke og hetebølger i allerede tørre områder, økt nedbør med flom og skred i nedbørsrike områder, smeltende havis i Arktis, tap av de fleste breene på jorden, akselererende smelting av iskapene på Grønland og i Antarktis og en mulig havstigning på mellom en halv og én meter i 2100, for å nevne noe.

I NORGE fremstilles eksport av olje og gass som en del av klimaløsningen. Argumentet er at CO₂-utslip-

Helge Drange

Klimaforsker og professor ved Bjerknes-senteret, UiB

I Norge fremstilles eksport av olje og gass som en del av klimaløsningen.

ILLUSTRASJON: LINA FØRSUND LARSEN

pene fra gass er halvparten av utslippene fra kull. Dette er korrekt. Men for å kunne si noe om virkningen på klima fra et kraftverk drevet av kull eller gass, må alle bidrag som påvirker klimautviklingen tas med i regnskapet. Dette inkluderer klimavirkningen av utslipp av klimagasser og -partikler med levetid fra dager til mer enn tusen år.

SKAL NORSK EKSPORT av olje og gass bidra til redusert klimaendring, er det en absolutt forutsetning at eksporten erstatter eksisterende kullkraftverk. I tillegg er det nødvendig å kjenne til hvilken type kull som gassen erstatter, og om kullkraftverket er renset for partikkelutslipp. Det siste er meget viktig, for partikkelutslippene fra kullkraft har en kjølede effekt på klima. Derfor kan overgang fra kullkraft til gasskraft føre til økt oppvarming på kort sikt.

DE ALLER FLESTE av kullkraftverkene i Europa er renset eller delvis renset for partikkelutslipp. Det er følgelig sannsynlig at norsk eksport av olje og gass – under forutsetning av at disse erstatter eksisterende kullkraftverk – bidrar til redusert oppvarming, om enn i mindre grad enn det som blir hevdet. Det er

både oppsiktsvekkende og foruroligende at en vitenskaplig analyse av den reelle klimavirkningen av gasskraft versus kullkraft ikke har blitt gjennomført til dags dato, selv om Norge, med flere fagmiljøer i Oslo (spesielt CICERO og Universitetet i Oslo), har framragende ekspertise på feltet.

GÅRENSÅ til tjæresand og utvinning av gass fra skifersand – hvor norsk oljeindustri de siste årene har gjort milliardinvesteringer i Canada og USA og uttrykt betydelig interesse for tilsvarende oppkjøp i Asia, viser nye, vitenskaplige studier en klimavirkning som er sammenlignbar med, eller verre enn klimavirkningen fra kullkraft. Så om norsk naturgass kan bidra til å redusere Europas klimaavtrykk i en overgangsfase, er status for ikke-konvensjonell olje og gass noe helt annet.

MED DAGENS KUNNSKAP er det nær utenkelig å nå togradersmålet når utvinning av olje og gass fra tjæresand, skifersand eller andre ukonvensjonelle fossile kilder inkluderes i klimagassregnskapet. På tross av dette henviser både industri og myndigheter til den årlige energirapporten fra Det internasjonale energibyrået (IEA) som autorita-

tiv støtte for pågående og framtidig aktivitet.

I NEVNTIE IEA-RAPPORT vises det – så å si uten unntak – til et utslippsscenario som viderefører dagens utvikling (kalt «current policies scenario»). Bare unntaksvis blir vi fortalt at IEA har to andre scenarier som involverer betydelige reduksjoner i klimagassutslippene, hvorav et scenario har togradersmålet som utgangspunkt. Naturgass inngår som vesentlig energibærer i de tre scenariene, men dette er absolutt ikke tilfellet for ikke-konvensjonell olje og gass.

KAMPANJEN goodideas.statoil.com hevder at våre barnebarn vil glede seg over den iver selskapet legger for dagen for å hente ut stadig mer av jordens fossile reserver. Fra et klimasynspunkt er det vanskelig å finne støtte for påstanden. For å sitere 2011-rapporten fra IEA, som altså industri og myndigheter gjerne viser til: «Det er få tegn til at den nødvendige, umiddelbare omleggingen av global energibruk er på gang», «Vi har ikke råd til fortsatt utsettelse av handlinger for å unngå klimaendringer» og «Dersom vi ikke endrer retning snart, ender vi opp hvor vi stevner».